

Struktura portfela największych banków

Grzegorz Elaniuk

Oprócz kwartalnego monitoringu sytuacji finansowej banków, będziemy regularnie poddawać analizie również wybrane aspekty ich działania. Na początek przeanalizujemy portfel kredytowy, jego strukturę i jakość mierzoną udziałem należności ze zidentyfikowaną utratą wartości. Bazujemy na wynikach opublikowanych przez 13 banków w raportach kwartalnych, obowiązkowych do upubliczniania przez spółki giełdowe. Dane nie są do końca porównywalne pomiędzy bankami, ale pomimo to pozwalają analizować sytuację poszczególnych banków jak i całej populacji.

Kowalski czy Kowalski Inc.

Informacje o strukturze portfeli kredytowych pokazują dominację klienta indywidualnego, 53 proc. kredytów i pożyczek jest dla tego

segmentu, podczas gdy klienci korporacyjni to około 43 proc. Są to dane szacunkowe, gdyż banki, publikując swoje kwartalne raporty, pokazują kredyty w różnych agregacjach nie do końca porównywalnych między sobą. To, co się udało wyczytać ze sprawozdań kwartalnych, prezentuje **1**.

Kilka banków ma ponad 70-proc. udział kredytów dla klienta indywidualnego, czyli można je zaliczyć do segmentu wyspecjalizowanego w działalności detalicznej, są to: Bank BPH, Getin Noble Bank i Bank Millennium. Druga najbardziej liczna grupa, ale również posiadająca najwyższe aktywa, to banki, w których klient detaliczny stanowi ponad 40 proc. kredytów, ale mniej niż 70 proc. W grupie tej znalazły się dwa największe banki działające w Polsce, czyli PKO BP i Pekao. Do podmiotów typowo korporacyjnych zaliczyć można natomiast BOŚ, Bank Handlowy oraz BGŻ BNP Paribas, które notują ponad 60-proc. udział kredytów na finansowanie podmiotów gospodarczych. Tam, gdzie suma udziałów jest niższa niż 100 proc., nie są pokazane niektóre produkty, np. papiery dłużne, leasing, finansowanie samorządów itp.

Na co pożyczamy?

Na portfele banków można też spojrzeć z perspektywy produktowej. Podziały produktowe wykorzystywane przez banki nie są identyczne, np. banki specjalizujące się w obsłudze rolnictwa starają się prezentować ten segment oddzielnie, dzieląc na jeszcze mniejsze kawałki. W innych oprócz działalności strictly kredytowej pojawia się również leasing, factoring. Dla części portfela na finansowanie podmiotów gospodarczych wchodzi także kredyty inwestycyjne i operacyjne. Tak zwane kredyty operacyjne rosły dynamicznie – o około 13 proc. w ciągu ubiegłych 12 miesięcy

(dla wybranych banków mamy dynamikę policzoną względem końca 2014 r.). Tylko Bank BPH notował w tym obszarze zmniejszenie finansowania. Cztery banki w sprawozdaniach kwartalnych pokazały swoje kredyty inwestycyjne (Pekao, mBank, Alior i Idea Bank). Okazuje się, że o ile w portfelu korporacyjnym Pekao kredyty inwestycyjne to tylko około 1/4, to w Alior Banku jest to już około 40 proc., a w Idea Banku około połowy. Najmocniej w kredyty inwestycyjne zaangażowany jest mBank, w którym ponad 80 proc. to kredyty nazwane terminowymi (pod pojęciem tym mogą się jednak kryć również kredyty na finansowanie bieżącej działalności udzielone na dłuższy okres).

Podobny jak dla podmiotów gospodarczych podział można wykorzystać do analizy portfela detalicznego. Tu mamy dwa główne segmenty – kredyty mieszkaniowe i zabezpieczone hipotecznie (mogą to być również kredyty dla podmiotów gospodarczych) oraz typowo konsumpcyjne. Tempo wzrostu finansowania bieżących potrzeb konsumpcyjnych to około 12 proc., czyli niewiele mniej niż finansowanie bieżącej działalności firm. Wzrost kredytów mieszkaniowych i zabezpieczonych hipotecznie to mniej niż 10 proc., ale jest to zdecydowanie dominująca pozycja w portfelach detalicznych banków – mniej niż 1/4 ekspozycji w detalu to kredyty bieżące konsumpcyjne.

Fot. fotolia.com

1. Kredyty i pożyczki w podziale na segmenty klientowskie – bez sektora finansowego (IX 2015)

Nazwa banku	Kredyty i pożyczki razem		Klienci indywidualni		Podmioty gospodarcze	
	tys. zł	tys. zł	%	tys. zł	%	
PKO Bank Polski S.A.	193 500	118 400	61%	75 100	39%	
Bank Pekao S.A.	128 614	52 428	41%	56 422	44%	
Bank Zachodni WBK S.A.	97 333	42 033	43%	50 774	52%	
mBank S.A.	82 449	45 381	55%	34 959	42%	
ING Bank Śląski S.A.	63 422	26 823	42%	36 599	58%	
Getin Noble Bank S.A.	52 582	42 270	80%	10 312	20%	
Bank Millennium S.A.	46 191	32 776	71%	13 415	29%	
BGŻ BNP Paribas	52 951	19 464	37%	33 487	63%	
Bank Handlowy w Warszawie S.A.	17 486	6 140	35%	11 347	65%	
Alior Bank S.A.	29 389	16 781	57%	12 608	43%	
Bank BPH S.A.	24 457	20 172	82%	4 285	18%	
BOŚ S.A.	14 063	4 625	33%	9 437	67%	
Idea Bank S.A.	8 876					

W większości banków nie mniej niż 3/4 portfela detalicznego to kredyty mieszkaniowe i zabezpieczone hipotecznie. Dla BZ WBK jest to około 65 proc., a dwa banki notują udział poniżej 50 proc. – Alior 44 proc. i Bank Handlowy w Warszawie 21 proc.

Trzy banki pokazały również poziom finansowania zakupu samochodów. Dwa z nich odnotowały spadki w tej dziedzinie. Najbardziej znaczący w tym gronie to Getin Noble, który na koniec III kw. 2015 r. miał portfel o wartości ponad 2,8 mld zł, niższy o niemal 20 proc. w porównaniu do końca 2014 r. Drugi Idea Bank to tylko około 10 proc. ekspozycji Getin, a zaangażowanie Aliora w kredyty samochodowe zeszło poniżej 100 mln zł.

Jakość portfeli

Widać bardzo silne zróżnicowanie pod względem relacji portfela z utratą wartości do całości akcji kredytowej. Średnia wartość aktywów niepracujących (NPL) to 6,8 proc. Większość banków ma ten wskaźnik na bardzo zbliżonym poziomie. Jednak BGŻ BNP Paribas i Getin Noble znacząco odbiegają od tej wielkości, mając ponad dwukrotnie wyższe NPL niż średnia. Na drugim biegunie są ING Bank Śląski, Alior, Bank Handlowy i Millennium, w których udział NPL nie przekracza 5 proc. Brak jest w pełni porównywalnych danych do przeprowadzenia głębszej ana-

lizy po segmentach klientowskich, ale w różnych bankach wskaźnik kredytów z rozpoznaną utratą wartości w kredytach ogółem dla danego segmentu bywa krańcowo inny – podczas gdy w PKO BP najwyższy wskaźnik NPL mają kredyty na cele gospodarcze, to w wielu bankach mniejszych znacznie wyższa jest jakość portfeli korporacyjnych w porównaniu z działalnością detaliczną. Potwierdzają się prawidła, że najlepiej spłacają się kredyty hipoteczne, największe ryzyko jest natomiast na pożyczkach gotówkowych czy kartach kredytowych, ale tam marże zysku są większe niż dla hipoteki. Wyższe ryzyko i stratność są wręcz w kalkulowane w prowadzoną działalność.

Czołówka największych banków działających w Polsce notowała w okresie pierwszych trzech kwartałów 2015 r. zmniejszenie odpisów na utratę wartości w porównaniu do roku poprzedniego. W BZ WBK, ING i Millennium obserwowano tym okresie stabilizację poziomu odpisów. Jako jedyny z prezentowanych instytucji finansowych Bank Handlowy w Warszawie S.A. rozwiązał więcej rezerw, niż utworzył nowych. Większość banków z dołu tabeli notowała wzrost wielkości odpisów w porównaniu do analogicznego okresu poprzedniego roku. Największy kwotowo przyrost rezerw I–IX 2015 r. w porównaniu do I–IX 2014 r. notował Getin Noble Bank. ■

2. Kredyty mieszkaniowe i zabezpieczone hipotecznie oraz konsumpcyjne (IX 2015)

Nazwa banku	Mieszkaniowe, zabezpieczone hipotecznie		Konsumpcyjne	
	tys. zł	zmiana%	tys. zł	zmiana%
PKO Bank Polski S.A.	94 900	6,3%	23 500	9,3%
Bank Pekao S.A.	39 296	8,1%	10 840	5,8%
Getin Noble Bank S.A.	34 642	-0,5%	4 876	-0,7%
mBank S.A.	33 361	12,3%	5 922	8,2%
Bank Zachodni WBK S.A.	33 039	7,8%	17 735	3,5%
Bank Millennium S.A.	27 656	3,5%	5 120	17,5%
ING Bank Śląski S.A.	19 572	24,1%	5 980	13,9%
Bank BPH S.A.	15 414	3,5%	4 772	3,3%
BGŻ BNP Paribas	14 573	76,0%	4 891	170,1%
Alior Bank S.A.	7 162	35,1%	9 021	29,4%
BOŚ S.A.	3 813	-0,8%	813	-3,2%
Bank Handlowy w Warszawie S.A.	1 287	4,1%	4 853	4,4%
Idea Bank S.A.	bd.		bd.	

3. Kredyty i pożyczki – utrata wartości oraz odpisy aktualizacyjne (IX 2015)

Nazwa banku	Kredyty i pożyczki razem tys. zł	w tym z utratą wartości		Odpisy w I–IX 2015	
		tys. zł	%	tys. zł	%
PKO Bank Polski S.A.	193 500	13 352	6,9%	-1 111	-23,2
Bank Pekao S.A.	128 614	8 093	6,3%	-397	-6,4
Bank Zachodni WBK S.A.	97 333	5 418	5,6%	-554	0,4
mBank S.A.	82 449	4 857	5,9%	-319	-21,0
ING Bank Śląski S.A.	63 422	1 506	2,4%	-181	-1,1
Getin Noble Bank S.A.	52 582	7 859	14,9%	-709	30,3
Bank Millennium S.A.	46 191	2 125	4,6%	-196	-2,7
BGŻ BNP Paribas	19 464	4 011	20,6%	-226	45,4
Bank Handlowy w Warszawie S.A.	17 486	746	4,3%	17	191,9
Alior Bank S.A.	29 389	1 090	3,7%	-477	15,4
Bank BPH S.A.	24 569	1 886	7,7%	-18	-66,5
BOŚ S.A.	13 964	943	6,8%	-66	68,8
Idea Bank S.A.	8 876	722	8,1%	-110	61,2